

Οι θέσεις της Εκάβης για την ευτυχία

Να διαβάσετε την ιστορία του Κροίσου και του Σόλωνα, που σας δίνεται, και να τη διηγηθείτε στους συμμαθητές/στις συμμαθήτριάς σας σαν παραμύδι. Να διαλέξετε τον κατάλληλο τόπο, τη βιβλιοθήκη ή το προαύλιο. Στην τάξη μπορείτε να βάλετε τις καρέκλες σε ημικύκλιο, να σθήσετε τα φώτα και να ανάψετε ένα κερί. Με αφορμή τον στ. 519, να προσπαθήσετε εντάξετε την ιστορία της Εκάβης μέσα στη διήγηση της ιστορίας του Σόλωνα και του Κροίσου.

[...] ο Σόλων, πολίτης της Αθήνας· αυτός, αφού, ύστερ' από εντολή των Αθηναίων, έκανε τη νομοθεσία τους, αποδήμησε για δέκα χρόνια – έφυγε με καράβι τάχα για να περιηγηθεί τον κόσμο, αλλά βέβαια σκοπός του ήταν να μην αναγκαστεί να καταργήσει κάποιον απ' τους νόμους που έβαλε· γιατί κάτι τέτοιο δεν μπορούσαν να το κάνουν από μόνοι τους οι Αθηναίοι, επειδή είχαν δεθεί με μεγάλους όρκους, για δέκα χρόνια να πολιτεύονται σύμφωνα με τους νόμους που θα τους έβαζε ο Σόλων.

Γι' αυτόν το λόγο λοιπόν και για να περιηγηθεί τον κόσμο ο Σόλων αποδήμησε απ' την πόλη του και πήγε στην Αίγυπτο, στην αυλή του Άμαση, και, όπως είπαμε, και στις Σάρδεις, στην αυλή του Κροίσου. Και όταν έφτασε, τον φιλοξενούσε στ' ανάκτορά του ο Κροίσος· κατόπι, αφού πέρασαν δυο ή τρεις μέρες, με εντολή του Κροίσου υπηρέτες του γυρνούσαν τον Σόλωνα σ' όλα τα θησαυροφυλάκιά του και του έδειχναν όλους τους θησαυρούς του, που έδειχναν μεγαλοπρέπεια και πλούτο. Κι αφού αυτός τα είδε όλα και τα περιεργάστηκε, ο Κροίσος, όταν έκρινε ότι η στιγμή ήταν κατάλληλη, του έκανε την εξής ερώτηση: «Ξένε μου Αθηναίε, να, ως κι εμάς έφτασε μεγάλη φήμη για σένα, τόσο για τη σοφία σου όσο και για τις περιηγήσεις σου, που από φιλομάθεια επισκέφτηκες πολλές χώρες, για να τις σπουδάσεις· τώρα λοιπόν με κυριέψε πόθος να σε ρωτήσω αν κιόλας είδες κάποιον πρώτον στην ευτυχία απ' όλους». Εκείνος λοιπόν έκανε αυτή την ερώτηση με την ιδέα ότι είναι ο πρώτος στην ευτυχία απ' όλους τους ανθρώπους, όμως ο Σόλων, μακριά από κάθε κολακεία, αλλά κοντά στην αλήθεια, λέει: «Ναι, βασιλιά μου, τον Τέλλο τον Αθηναίο». Ο Κροίσος έμεινε άναυδος απ' την απάντηση και ρώτησε χάνοντας την ψυχραιμία του: «Λοιπόν, από πού θγάζεις το συμπέρασμα ότι ο Τέλλος είναι ο πρώτος στην ευτυχία;», κι ο άλλος είπε: «Ο Τέλλος πρώτα πρώτα, ζώντας σε πόλη που ευημερούσε, είχε παιδιά εξαιρετα στο σώμα και την ψυχή κι είδε και τα ίδια τους ν' αποχτούν παιδιά κι όλα να τους ζουν· κι ύστερα, αφού έζησε μια ζωή μέσα σ' όλα τα καλά – με τα μέτρα του τόπου μας – ήρθε να τη σφραγίσει λαμπρότατος θάνατος· δηλαδή, σε μάχη που έγινε των Αθηναίων με τους γείτονές τους στην Ελευσίνα, αυτός πήρε τα όπλα κι έτρεξε, έτρεψε σε φυγή τον εχθρό κι έπεσε ηρωικά· κι οι Αθηναίοι τον έθαψαν στον τόπο που έπεσε με δημόσια δαπάνη και του απένειμαν μεγάλες τιμές»...

Κι έτσι που με τον Τέλλο τον ερέδισε ο Σόλων λέγοντας πολλά για την ευτυχία του, ο Κροίσος τον ρωτούσε ποιον είδε δεύτερο ύστερ' απ' αυτόν, έχοντας την ιδέα ότι σίγουρα πια θα πάρει τη δεύτερη θέση. Κι ο άλλος είπε: «Τον Κλέοβη και τον Βίτωνα.» Γιατί αυτοί, Αργείοι στην καταγωγή, ήταν αρκετά ευκατάστατοι και επιπρόσδετα με σώμα ρωμαλέο, όπως θα φανεί από

Gaspar van den Hoefcke, Ο Κροίσος και ο Σόλων, 1630 - 1640.

τα εξής: και οι δυο κέρδισαν αθλητικές νίκες το ίδιο σημαντικές κι ακόμα υπάρχει γι' αυτούς η ακόλουθη παράδοση· τελούσαν γιορτή οι Αργείοι στη χάρη της Ήρας και το έδιμο απαιτούσε οπωσδήποτε τη μητέρα τους να τη μεταφέρει στο ναό ζεμένο αμάξι, αλλά τα βόδια δεν έφτασαν απ' τα χωράφια στην ώρα τους· καθώς ο χρόνος δεν τους άφηνε περιθώρια, οι νεαροί μπήκαν οι ίδιοι τους κάτω απ' τις ζεύγλες κι έσερναν το αμάξι, ενώ το αμάξι κουβαλούσε τη μητέρα τους· κι αφού το μετέφεραν σαράντα πέντε σταδίου μακριά, έφτασαν στο ναό. Όταν το έκαναν αυτό και τους είδαν όλοι οι πανηγυριώτες, ακολούθησε το τέλος της ζωής τους, το ωραιότερο που μπορεί να γίνει· και με το περιστατικό τους ο θεός έκανε φανερό ότι για τον άνθρωπο είναι καλύτερος ο θάνατος απ' τη ζωή. Γιατί οι Αργείοι χύθηκαν γύρω απ' τα δυο παλικάρια και τους καλοτύχιζαν

για τη σωματική τους δύναμη, κι απ' την άλλη μεριά οι γυναίκες του Άργους τη μητέρα τους, για τα παιδιά που της έδωσε ο θεός. Κι η μητέρα τους ν' αστράφτει απ' τη χαρά της και για τον άθλο των παιδιών της και για τα καλά λόγια του κόσμου· όρδια μπροστά στο άγαλμα προσευχόταν στη θεά να δώσει στον Κλέοβη και τον Βίωνα, τα παιδιά της, που την τίμησαν τόσο πολύ, ό,τι καλύτερο μπορεί να χαρίσει η τύχη σε άνθρωπο. Όταν τελείωσε την προσευχή της, τα δυο της παλικάρια έκαναν δυσίες κι έφαγαν και ήπιαν, έπεσαν να κοιμηθούν μες στο ναό και δε σηκώθηκαν απ' τον ύπνο τους, αλλά μ' αυτό τον τρόπο έφυγαν απ' τη ζωή. Και οι Αργείοι έκαναν τα αγάλματά τους και τ' αφιέρωσαν στους Δελφούς, γιατί αναδείχτηκαν άντρες με ασύγκριτη αρετή.... ο Κροίσος έξω φρενών είπε: «Ξένη Αθηναίε, τόσο λοιπόν είναι του πεταμού για σένα η δική μας ευτυχία, ώστε δε μας έχεις άξιους να παραβγούμε ούτε απλούς πολίτες;». Κι ο άλλος του είπε: «Κροίσε, εμένα που ξέρω καλά ότι ο θεός είναι όλος φθόνο και χαίρεται να φέρνει τα πάνω κάτω, με ρωτάς για την ανθρώπινη ζωή. Γιατί στο μεγάλο διάβα της ζωής του μπορεί κανείς ανεπιθύμητα πολλά να δει και πολλά να πάθει.... Τώρα, βλέπω ότι εσύ έχεις μεγάλα πλούτη και είσαι βασιλιάς πολλών ανθρώπων· όμως εκείνο που με ρώτησες είναι πρόωρο να το πω για σένα, πριν μάθω ότι η ζωή σου βρήκε καλό τέλος. Γιατί κι ο πάμπλουτος δεν είναι πιο ευτυχισμένος απ' εκείνον που δεν έχει παρά μόνο το καθημερινό του, αν δεν τον συντροφεύει τύχη που του χαρίζει ευτυχισμένα τα τέλη της ζωής του μέσα σ' όλα τα καλά του. Γιατί πολλοί ζάμπλουτοι άνθρωποι είναι δυστυχισμένοι, αντίθετα πολλοί, κι ας έχουν μέτρια κατάσταση, ευτυχισμένοι. Λοιπόν, ο πάμπλουτος, αλλά δυστυχισμένος, σε δυο μόνο σημεία υπερέχει από τον ευτυχισμένο, ενώ αυτός σε πολλά από τον πλούσιο, αλλά δυστυχισμένο· ο πρώτος έχει μεγαλύτερες δυνατότητες να ικανοποιήσει μια επιθυμία του ή να βαστάξει ένα μεγάλο χτύπημα που θα του έρδει, ο άλλος όμως υπερέχει απ' εκείνον στα εξής: δεν έχει βέβαια τις ίδιες δυνατότητες με εκείνον να τα βγάλει πέρα με τη συμφορά και την επιθυμία, αλλά αυτά τα κρατά μακριά του η ευτυχία του, όμως δεν του βρίσκεις κουσούρι, δεν ξέρει τι θα πει αρρώστια, δεν ξέρει τι θα πει συμφορά, καλότεκνος, ομορφάνθρωπος· τώρα, αν κοντά σ' αυτά έχει και καλά στερνά, αυτός είναι εκείνος που ζητάς εσύ, ο άνθρωπος που αξίζει ν' αποκαλείται ευτυχισμένος· όμως, πριν πεθάνει, ας είμαστε επιφυλακτικοί κι ας μη τον αποκαλούμε ευτυχισμένο, αλλά ευνοούμενο της τύχης. Λοιπόν, όσο κανείς είναι άνθρωπος, να συγκεντρώνει στον εαυτό του όλα όσα είπαμε είναι αδύνατο, να, όπως καμιά χώρα δεν έχει απόλυτη αυτάρκεια, παράγοντας όλα όσα της χρειάζονται, αλλά έχει το ένα, της λείπει όμως το άλλο· κι εκείνη που θα 'χει τα περισσότερα, αυτή είναι η ανώτερη. Το ίδιο έχουμε και στην περίπτωση του ανθρώπου· ως άτομο, κανένας δεν είναι αυτάρκης· έχει το ένα; του λείπει το άλλο. Κι όποιος απ' αυτούς στο διάβα της ζωής του έχει τα περισσότερα και κατόπι φύγει απ' τη ζωή ευχαριστημένος, αυτός δικαιούται, βασιλιά μου, να του χαρίσω τον χαρακτηρισμό που ζητάς. Και πρέπει να παρατηρούμε στο καδετί το τέλος του, ποια έκβαση θα έχει· γιατί ο θεός πολλούς, αφού τους ξεγέλασε με μια δόση ευτυχίας, τους γκρέμισε.